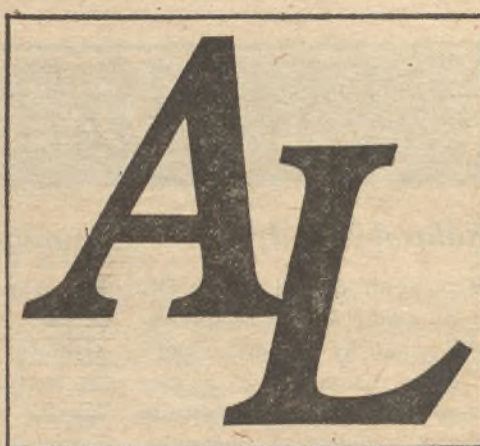

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor:
Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum
Sokol, Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa:
Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3,
8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) MONTAG, den 4. JUNI 1973 • POSTFACH 3, 8027 ZÜRICH, (SCHWEIZ) Nr. 22. • PREIS S. FR. 1.00

Watergate ve světě i v USA

V Americe se nesmí volně obchodovat — výstižnější slovo je spekulovat — se zlatým bulionem, ale v západní Evropě ano, a jak se v minulých dnech obchodovalo se zlatem na jedné západoevropské burse má přímou souvislost s vnitropolitickým vývojem v Americe. Po zlatě byla najednou taková poptávka, že cena jedné unce tohoto kovu — unce je něco přes 28 gramů — vyletěla na 128 a půl dolarů.

Začátkem tohoto roku stála unce zlata 65 dolarů, a to je stejně o mnoho více, než kolik podle celé řady odborníků měla stát. Proč náhle takový zájem o zlato? Protože bohaté instituce a bohatí jednotlivci (jako např. šejkové z arabských zemí, vyvážejících naftu) ztratili důvěru ve stabilitu svých zásob amerických dolarů, čili ztratili důvěru, že dolar nebude muset být znovu devalvován, jako byl v únoru a už jednou předtím, a rozhodli se nakoupit za své dolary zlato v jistotě, že jeho cena dolů nepůjde. Američané sami jakoby byli minulý týden zachvázeni pochybnostmi o hospodářském zdraví své země. Projevilo se to na ústřední burse cenných papírů v New Yorku. "Americké hospodářství letí právě v takové inflační konjunktuře, že by mohlo

spadnout do deprese, kdyby se nedostalo pod kontrolu..." — psal jeden newyorský časopis a doplňuje, že konjunktura je vzrůst hrubého národního produktu skoro o 15 procent ročně a inflace, o které byla řeč, převyšuje šest a půl procenta.

Ocitujme ještě několik slov z jiného deníku, který píše: "Věc je ta, že příliš mnoho lidí doma i v cizině ztratilo důvěru v americkou vládu a obává se, že vláda v geniálním hospodářském přehmatu promění dnešní pádící konjunkturu v ještě rychlejší inflaci, nebo v ostrý pokles, nebo v obojí. Hlavním důvodem nedostatku důvěry je ovšem aféra Watergate. Pokus vloupat se do sekretariátu demokratické strany a pak celou záležitost co možná ututlat byl tak neohrabaný, že některým lidem je zatěžko vládě přiznat, že je inteligentní a rozumná." Mimochodem, když minulý úterý vyletěla cena zlata na pařížské burse tak vysoko, jak jsme vyličili, konala se právě v Paříži schůzka finančních odborníků a podle nich, jak potom řekl novinářům Angličan Sir Douglas Allen, příčinou toho jsou "politické události ve Spojených státech."

Ale o finanční nervóze těchto týdnů se nakonec dá říci něco podobného jako o aféře Watergate. Malověrní lomí nad Amerikou rukama. Jsou však mnozí, kteří neztratili důvěru — ani ve zdraví politického systému této země, ani v její dlouhodobé hospodářské zdraví — a kteří jsou ve své důvěře utvrzováni právě tím, jak země na aféru Watergate reaguje.

Hanuš Hejny, New York

Heinrich Boell o Československu

Nositel Nobelovy ceny za literaturu, západoněmecký spisovatel Heinrich Böll, se ve čtvrtek vyjádřil k americké aféře zvané Watergate. Řekl, že cosi podobného se může stát všude a že není žádný důvod, aby zbytek světa byl touto americkou aférou potěšen, protože podobné malé Watergaty jsou všude kolem nás. Böll pak připomněl osud spisovatelů, z nichž je v současné době ve světě 300 až 500 ve vězení. Kritizoval podmínky v Řecku, Jižní Africe a Indonézii a jmenovitě se pak zmínil také o Československu. Řekl, že českoslovenští spisovatelé jsou na tom stále tak špatně jako dříve, a že z uvězněných nebyl nikdo propuštěn.

Volnost západních diplomatů omezena

Sovětské úřady omezily volnost pohybu západních diplomatů. Sdělili jim, že k cestám na větší vzdálenost než 40 kilometrů od Moskvy potřebují zvláštní povolení. Důvody jim neudali, ale v moskevských diplomatických kruzích se soudí, že se připravují nebo už konají — vojenské manévry.

KUDINOV A PLETNIKOV

Ferdinand Peroutka

Cítovali jsme zde a rozebírali Leninovu knížku "Levičáctví — dětská nemoc komunismu", v níž Lenin předpísoval komunistům určitou taktiku. Píali jsme se, zda Leninovy poučky lze dosud pokládat za závazné pro ty, kdo se prohlašují za leninisty. Lenin učil, že komunisty vždy dělali a musejí dělat kompromisy, vždy však jen na chvíli a vždy za jedné podmínky: že si zachovají plné právo na svou agitaci a propagandu a na svou "politickou činnost", která, jak Lenin pravil, může být legální a nelegální. Dohoda Ruska s Amerikou a z ní vyplývající evropská bezpečnostní konference má být nejvýznamnější kompromis této doby. Nebudeme ještě jednou hádat, co snad Brežněv řekl na taj-

né schůzi Politbyra za tlustými zdi Kremlu, nýbrž budeme se držet toho, co sověty říkají veřejně, každému k slyšení. V prosinci, zřejmě jako úvod k evropské bezpečnostní konferenci, dva sovětské teoretikové, Kudinov a Pletnikov, napsali článek s titulem "Ideologická konference dvou systémů". Je dostatečně známo, že všichni sovětské teoretikové jsou zaměstnanci Politbyra, bez jejich vůle z nich nevyjde ani slovo a jehož vůle v nich každé jiné slovo zadrží. S touto vědomostí pohledme, co Kudinov a Pletnikov říkají. Z článku, jež podepsali, vychází najevo naproste přesvědčení sovětů, že uhájily Leninův odkaz důkladně, nejdůkladněji. Neboť praví se v článku tom: "Za zlepšení po-

litického klimatu mezi socialistickými a kapitalistickými zeměmi ideologický zápas o bou systémů, dalek toho, aby se zmenšoval, naopak se zvětšuje... Musíme být připraveni, že získá ještě ostřejších forem... Mírová koexistence je jednou z forem třídního zápasu."

Jestliže tomu tak je nebo jestliže je leninským principem, aby tomu tak bylo, pak bez ohledu na to, co mnozí jiní očekávali, mírová koexistence bude jedna z forem prudkého zápasu, jako diktatura je už jedna z forem demokracie — invase jedna z forem sebeurčení. Jakýsi vítěs hraje se slovy. Zápas, jak Kudinov a Pletnikov označují, bude dokonce veden v magnifcentnějších rozmě-

(Pokrač. na str. 3)

Přípravy na nový vídeňský Kongres

Jedním z hlavních slágrů propagandy Východu je t. zv. úsilí o odzbrojení nebo alespoň o snížení ozbrojených sil. Když však Západ spojil konkrétní projednání tohoto problému s přípravnými rozhovory o evropské konferenci v Helsinkách, byl to Sovětský svaz, který se pokoušel různými manévry tuto otázku odsunout na neurčito. Smysl byl jasný: SSSR má zájem na garanci statu quo v Evropě a na hospodářské a jiné spolupráci, ale nemá velkou chuť jednat o vojenských jednotkách v Evropě a když, tak jen o amerických; hlasy, které v USA samých volají po snížení americké presence v Evropě mu dávají naději, že dosáhne toho, co by chtěl bez protiúctu ze své strany.

Teprve kategorické naléhání Západu, který pokračování v Helsinkách podmínil tím, že do konce ledna t. r. bude zahájeno také toto jednání, přimělo SSSR k ústupu. Za místo předběžné konference byla zvolena Vídeň. Rozhodnutí vyvolalo ve Vídni jistý zmatek. Ne z politických, ale z čistě technických důvodů: během několika dnů měly být připraveny konfe-

renční místnosti, zajištěno simultánní překládání, instalovány zvláštní linky a to všechno tak, aby byla zaručena tajnost jednání a zneemožněno jakékoli odposlouchávání. I hoteliéři měli poplach, protože museli opatřit ubytování pro řady delegací, novináři houfně přijížděli. Ještě ke všemu rozhodnutí o náhlém zahájení rozhovorů padlo před volnou sobotou a nedělí.

Ve středu 31. ledna bylo však vše připraveno, novináři směli nakouknout do sálů, tlumočníci čekali v kabinách. Jak se ukázalo, byl však všechno shon zbytečný — s výjimkou shonu hoteliérů. Delegáti se do Vídne sice sjeli, ale v připravených sálech se neobjevili. Místo toho začly rozhovory, které byly svým způsobem zvláštní: delegáti se vzájemně navštěvovali, pořádali party, chodili spolu na oběd a vyměňovali si názory a při tom — mlčeli. Zvědaví novináři nakonec odjeli — nebylo o čem psát, toho, co z okruhu delegací proniklo, bylo málo.

A stejně tak jako byla náhlá dohoda o započetí rozhovorů, byla náhlá i dohoda o prvním

plenárním zasedání, takže nakonec téměř nebylo místa, kde by se konalo, protože zařízení v připravených sálech byla dávno demontována a v prostorách se usídlily obvyklé kongresy a sympo-

Sovětský voj. pilot požádal o asyl

Pilot sovětského vojenského letadla, které se zřítilo na západoněmeckém území, poručík Jevgenij Lvoč, požádal západoněmecké úřady o politický asyl. Dosud není známo, co bylo příčinou "zřícení" cvičného letadla. Úřady rozhodly, že jeho trosky budou vráceny sovětským vojenským činitelům a svolily také k tomu, aby s Jevgenijem Lvočem promluvil několik sovětských vojenských leteckých odborníků, ovšem za přítomnosti představitelů západoněmecké vlády. Letoun startoval z východoněmeckého sovětského letiště. Zatím se neví, co bylo příčinou, že letoun porušil vzdušné hranice — Spolkové rep. K záležitosti se ještě vrátíme podrobnější zprávou.

O ČESKOSLOVENSKU

Náhrada škody

V polovině dubna byla v Otavě podepsána československo-kanadská dohoda, která uzavírá dvouleté jednání mezi oběma vládami, o náhradě škody kanadským občanům, způsobené čs. vládou znárodněním nebo fiskací. Podle této dohody zaplatí Československo Kanadě \$3,250.000 v sedmi ročních splátkách. Kanadské ministerstvo zahraničí provede rozdělení těchto peněz mezi ty Čechoslováky, dnes kanadské občany, kteří uplatnili svůj nárok v dotazníku z roku 1967. Nároky Tomáše Bati mladšího za znárodnění Batových závodů ve Zlíně a dalších městech Československa, jsou z této dohody vyjmuty.

Autoservis pro Český ráj

bude vybudován v Turnově nákladem sedmadvaceti miliónů korun. V nejmmodernější autoopravné budově poskytovány veškeré služby motoristům včetně karosářských a lakýrnických prací pro všechny druhy osobních vozů. S dokončením výstavby, na které se podílejí zejména maďarští dělníci, se počítá v září příštího roku.

Také cizinci

Na západ českoslovenští turisté jezdit nemohou, jezdí tedy alespoň do socialistických zemí, hlavně k moři. Vzrůstá také turistika do SSSR. Pro letošek a příští rok se počítá s asi 15 procentním rozšířením turistické čs.-sovětské výměny. Naši lidé budou jezdit k Černému moři, to už tradičně — nyní mohou jet do více míst na Kavkaze, v Bělorusku, Moldávii, Estonu a Zakavkazí. Československo zaujímá ve výměně turistů se SSSR druhé místo ze socialistických zemí. Od roku 1967 vzrostl počet čs. turistů do SSSR a naopak dvojnásobně. Věříme spíše tomu "naopak". Stále více sovětských se snaží navštívit "socialistický západ" — Československo.

Pro radost dětem

Prostorové barevné pohádky pro děti více než dvaceti zemí z celého světa vyrábějí v Severografii Velký Šenov na Děčínsku. V současné době putují zakázky například do Anglie, Francie, Finska — Dánska, NSR. Pro Sovětský svaz bude v tomto roce vyrobena už — namouduši — 250 miliónů.

Numerus clausus

Na slovenských vysokých školách se opět nahromadily přihlášky, které nebude možno realizovat. Na právnické fakultě v Bratislavě a v Košicích se hlásí na 1150 uchazečů, z nichž však bude přijato pouze 360. Právě tak se asi polovina přihlášených nedostane na některou z lékařských fakult (Bratislava, Martin) a na farmaceutiku. Prešovská filosofická fakulta přijme ze 430 uchazečů jen 140. Volná místa budou vlastně jen na fakultě strojnické.

Úmrtí funkcionářů

Ve věku 69 let zemřela Božena Macháčová-Dostálová, dlouholetá funkcionářka KSČ, ministryně výkupu a pak spotřebního průmyslu. Její syn — generál Macháč — byl donedávna náčelníkem presidentské vojenské kanceláře. — Ve věku 76 let zemřel v Moskvě maršál Ivan Koněv, jeden ze sovětských velitelů v druhé světové válce. Jeho vojska také osvobodila Československo. Po roce 1961 byl Koněv také v čele ozbrojených sil států Varšavské smlouvy.

Údaje o televizi

V Československu je dnes asi 3 a půl milionu televizních diváků, t. j. těch, kteří platí za poslech poplatků. Vysílá se v českých zemích (na dvou programech) 96 hodin týdně, na Slovensku 73 hodiny. Do konce tohoto desetiletí se má program rozšířit na 130 hodin týdně, čímž by se přibližně dohnal rozsah např. vysílání západoněmeckého — které je oblíbené hlavně v jižních a západních Čechách, kde je lze dobře přijímat. Na jižní Moravě a Slovensku se lidé zase většinou dívají na televizi rakouskou. — Programový ředitel Čs. televize nedávno oznámil, že tematika ze SSSR a východních zemí pokrývá asi 13 procent vysílací plochy. Za hlavní problém, především technické a investiční výstavby, se pokládá rozšiřování barevného příjmu, který je zatím velmi omezen.

Krásné věci z rákosu

pletené rohože, zavěsné předměty na stěny a jiná umělecká díla, vyrábějí v dílnách rybářského závodu v Městci Králově. Surovinu dostávají hlavně z Třebońska.

Sověti před evropskou konferencí

Sovětská delegace se sice v posledních dnech odhodlala k jistým ústupkům, jde však o koncese čistě formální povahy. Neústupně trvají komunistické země na preambuli. Na celém komplexu těchto otázek, jejichž součástí na podlé nich být princip státní suverenity a nevměšování do vnitřních záležitostí jiných zemí. I když Sovětský svaz v tom a onom poněkud ustoupil a nežádá "úctu k mravům jednotlivých zemí" — a jak se zdá, hodlá upustit od požadavku po "respektování národního zákonodárství", trvá tvrději na tom, že principy "suverenity" a "nevměšování" musejí být v preambuli zmíněny. Kam státy Varšavského paktu míří, je dobře patrné z formulace preambule, již v Helsinkách navrhlo Bulharsko. Tam je výslovně řeč o tom, že komise, jež se má v druhé fázi konference zlepšováním lidských vztahů zabý-

vat, by měla přihlížet k rozdílům v Evropě existujících sociálních a politických systémů.

Takový sovětský požadavek je pro Západ nepřijatelný. Odkaz na suverenity jednotlivých zemí, a možnost označit pro některou vládu nežádoucí kontakty mezi lidmi a výměnu informací za vměšování do vnitřních záležitostí — by všechno konkrétní dojednání — jež by po takto koncipované preambuli následovala — učinila a priori bezvýznamnými. Někteří západní účastníci se domnívají, že takto koncipovaný text by byl ještě krokem zpět, protože by 34 evropských zemí po prvé výslovně projevilo souhlas s tezí, že státní kontrole by v oblasti výměny lidí a informací byla přiznána priorita. Nic není s koncepcí Západu, který pokládá za nejpodstatnější práva jednotlivce, více v rozporu. Sovětským svazem

požadovaná preambule — by mu navíc poskytla možnost k ofenzivě. Moskva by například mohla, s odvoláním na princip nevměšování, požadovat zavření rozhlasových stanic v Německé spolkové republice, vysílajících v řečích východoevropských národů. Je příznačné, že zastupci jednotlivých satelitních zemí v posledních dnech se tohoto námětu chopili.

V kruzích Helsinské konference převládá dojem, že další krok směrem k přijatelnému řešení má učinit Moskva. Bez sovětské iniciativy, jež by umožnila dohodu k otázce "lidských vztahů" — nemohou se jednání dostat z místa. Sovětský krok by se měl vyznačovat nejen ochotou ke kompromisu, ale i tím, že by se k němu Moskva odhodlala už v příštích dnech, má-li být realizovatelný termín schůzky zahraničních ministrů koncem června.

Společnost pro výzkum Československa

V Mnichově se v polovině května ustavila Společnost pro podporu vědeckého bádání o Československu. Jejím předsedou je rektor mnichovské university Mikuláš Lobkowicz, vědec známý v Evropě i ve Spojených státech — hovořící i česky a k českému původu se hlásící místopředsedou společnosti je profesor Prinz ze sárské university. Členy předšednictva jsou další západoněmečtí profesori, ale také českoslovenští vědečtí pracovníci, působící v zahraničí. Společnost chce získat peníze pro založení ústavu, který by se případně stal součástí mnichovské university. Věnoval by se nejrozumnějším vědeckým projektům, týkajícím se Československa.

Zakládajícímu shromáždění došlo také několik dopisů těch, kteří se jej nemohli zúčastnit. Mezi nimi i dopis renomovaného německého historika a publicisty, profesora Gole Manna, syna spisovatele Thomase Manna. Gole Mann mimo jiné napsal: "Historie tisíciletého sousedství a spojení se nedá škrtnout. Její staré formy jsou ovšem nenávratně zničeny. Musíme hledat to nové, co by bylo celé Evropě k dobru. Je to především úkol politiků, ale oni sami na něj nestačí.

Musí jim pomoci duch veřejného zájmu, musí jim pomoci věda. Proto chci založení společnosti ze srdce pozdravit. Je to v našem století poprvé, co takto vzniká německo-slovenská společnost, a je příznačné, že je to společnost německo-československá: vztahy mezi Čechy a Němci byly v dobrém i zlém slova smyslu častější než mezi Němci a jinými slovanskými národy". Gole Mann pak

vítá, že společnost chce přejít od staré bohemistiky k novému pojetí mezioborového zkoumání: tedy ne pouze historie a pouze literatura či lingvistika či ekonomie, ale vše dohromady, vztaženo k určitému celku. A do vinku ústavu, který snad (najde-li se dostatek prostředků) přece jen časem vznikne, profesor Gole Mann píše, že by mělo jít o "kritické bádání s pozitivním cílem".

OKÉNKO DO RUSKA

Není všechno špatné, co přichází ze Západu. Na rozdíl od tvrzení režimní propagandy to poznávají sovětské občany — stále častěji v praxi. Po Pepsicole je teď v kursu — americké letiště. Podle zprávy v britském deníku Guardian těší se román amerického spisovatele Haileya "Airport" — Letiště, přeložený do ruštiny, takové popularity, že ho vedení některých menších sovětských letišť používají jako odborné příručky "Jak řídit letiště".

Víte, co to znamená, když průměrný sovětský občan řekne, že jede do ciziny? Sko-

ro vždycky je tím míněna návštěva baltických republik, především Lotyšska a Estonska. Sovětské občany tam jezdí za mnohým západním luxusem, který dál na východ není k dostání: za americkými filmy, které lze zachytit ve finské televizi, za kavárnami evropského stylu, za dobrou a rychlou obsluhou.

Lotyš a Estonci jsou také na svou západnější civilizaci jak se patří hrdí. Západní turisté, kteří osloví domácího obyvatele rusky, se dočkají překvapení; Lotyš nebo Estonec se zpravidla zachmuří a odvěti: Mohl byste se laskavě naučit jazyku této země? a roztají teprve, když zjistí, že mají co činit s člověkem ze Západu.

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámců mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud hýřící vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu: AMERICKÉ LISTY,

Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz

Přiklašte se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatíte poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo přepočít v jiné měně. Předplatné je možno uhradit i šekem nebo money order.

Jméno:
Adresa:

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevýžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent;

KUDINOV A PLETNIKOV

(Dokončení z 1. strany)

rech, než Lenin ve své době si mohl představit. Bude to tentokrát zápas globální — poněvadž dnes sdělovací prostředky mohou užívat všech vynálezů moderní technologie. Čili zápas, zosílený zápas, který prý je dokonce charakteristický pro mírovou koexistenci, bude přenesen do každé země světa. Kdo očekával, že mírová koexistence povede k většímu porozumění mezi východem a západem, dovídá se opak.

Vedle agitace a propagandy Lenin uložil zachránit v každém kompromisu také ještě "politickou činnost" komunistů. I o ní oba sovětské teoretikové se bez obalu vyjadřují: "Mezinárodní politika sovětské komunistické strany a sovětského státu má důraznou třídní, internacionální povahu, poněvadž zájmy naší země jsou neodlučitelné od zájmů světového socialismu, národních osvobozovacích a revolučních hnutí. Lenin nám vypracoval politiku, která spojuje podporu světového revolučního hnutí s normálními vztahy s kapitalistickými zeměmi."

Čili, podle Lenina, mají být normální vztahy a má být normalizace. Sověty nechť chodují se západem a zároveň nechť podporují a vedou revoluční hnutí. Na konferenci nechť jednájí legálně a mimo ní nelegálně. Demokratickému západu je přisouzena jedna role: dívat se na to. Této koncepci jistě neschází originalita. Mnoho záleží na tom, jak ostatní svět se dovede pokat s touto originalitou. Skrývá se v ní, jak ještě uvidíme, dokonce očekávání, že mírová koexistence, evropské konference bude možno užít jako nástroje, že snad dají lepší příležitost k podpoře a šíření revoluce. Toto ještě jasněji vychází z toho, jak nižší místa se vyjadřují, než jak se vyjadřují místa vyšší. Československý rozhlas je nyní tak podřízen sovětskému vedení jako Kudinov a Pletnikov jstu. Tento rozhlas praví — také jako úvodem k evropské konferenci: "Přeneseme zápas na teritorium nepřítelů". Je mírová koexistence a je nepřítel. To všechno dohromady ústí v otázku — zda dnes, po padesáti letech,

Britská letadla méně bezpečná

Bezpečnost britské letecké dopravy klesla v posledních deseti letech značně pod průměr ve srovnání s leteckou dopravou jiných západních zemí. K tomuto závěru dospěl ve svém posledním čísle britský časopis Flight. Britská letecká doprava, která je v západním světě na druhém místě, hned za americkou, v rozsahu dopravy, je však až na devátém místě co do bezpečnosti.

leninismus neznamená více než že "v suchém listí šustí vítr", jak někteří jsou nakloněni se domnívat, nebo zda snad znamená více, mnohem více.

Jedno by mělo být lépe objasněno než je. Před pětadvaceti lety americký novinář shrnul své dojmy z Moskvy v knize "Ustrašení mužů v Kremlu". Tento titul se nějak, možná neblaze, vžil v paměti a ještě snadno splývá s per píšičích mužů. Opět jsme nyní četli: "Nervosní Politbyra ve východní Evropě". Kdo věří, že muži v Kremlu jsou ustrašení a Politbyra že jsou nervosní, bude si svým způsobem vykládat dnešní děje. Bude se mu zdát — že sověty mají hlavu plnou starostí, jak se ubránit. Vskutku jsme zase jednou četli, že chování sovětů v těchto měsících je hlavně defenzivní. Jestliže však pohledneme na sovětskou stranu, nemůže nám ujít, že sověty mluví v triumfálním tónu a cítí, že vehemence ofensivy je u nich. Jak ony to vidí, západ nejde na bezpečnostní konferenci z dobré vůle, nýbrž byl tam dostřkán sověty a tlakem světového veřejného mínění. Řečení Kudinov a Pletnikov praví: "Život nádherně potvrdil Leninovy předpovědi... Princip mírové koexistence, formulovaný Leninem, je základním kamenem v zahraniční politice sovětské komunistické strany a sovětské vlády. Jeho důsledné uplatňování je jednou z hlavních příčin stálého silnění mezinárodní pozice sovětského svazu a zajišťuje vzrůst vlivu socialistických sil ve světě."

Kudinov a Pletnikov v podstatě předkládají these, že věci revoluce se ještě nikdy nevedlo tak dobře jako se jí povede za mírové koexistence, za evropské konference. Věřící, že mohou ohlásit novou historickou epochu. Praví: "Evropa nyní stojí na prahu nové historické scény". Otázka: co je podstatou tak velké historické změny? Odpověď: Podstatou je "změna v rovnováze světových sil ve prospěch socialismu." Otázka: jak se to stalo? Odpověď: Stalo se tak následkem "úspěchů, docílených politikou mírové koexistence".

Jestliže lidé jednájí ve styku s jinými lidmi podle nějaké taktiky, obvykle ji to skrývají. Bylo Leninovou zvláštností, že svou taktiku veřejně hlásal, dokonce se jí hnal. Z určitých důvodů pokládal odpůrce za bezmocné. Učinil si o odpůrci odhad, jež nazýval vědeckým. Psal ve své knížce: "Nejchytřejší lidé mezi buržoasií musí páchat nenapravitelné činy — které vycházejí z hlouposti. To přivodí jejich pád." Kudinov a Pletnikov mluví o politicko-sociologickém zákonu, jež Lenin objevil. Je to "zákon nerovného politického a hospodářského vývoje

kapitalismu", podle něhož demokratické státy v politickém zápase nejsou schopny vytvořit něco podobného: imposantní jednotě, s níž komunistický tábor vystupuje. Míslo, aby se disciplinované — každý demokratický stát si mnohem volněji počíná podle svých vlastních podmínek a přání. Je ovšem známo, jak imposantní jednotu komunistického tábora vzniká, přece však existuje jako činitel. Leninův zákon odhaluje tu nejprostší pravdu, že čím méně jsou demokratické státy schopny se dohodnout, tím hůře pro ně. Tím více funguje "Leninův zákon". Kudinov a Pletnikov konstatují, jak funguje ve chvíli přítomné: "Podstatný pokrok byl udělán ve vývoji sovětsko-francouzských vztahů, jež se staly jedním z hlavních sloupů evropského míru. Obráží se to také v sovětských vztazích s Finskem, skandinávskými a jinými zeměmi". Bylo vždy známo, co se v sovětsko-finských vztazích zejména obráží: spravedlivá, ale prohraná válka, a společná finsko-sovětská hranice vysoko na severu, v odloučenosti od ostatního světa. Může však znepokojit, že Kudinov a Pletnikov pokládají za možné mluvit o skandinávských zemích v jednom dechu s Finskem, o němž se ví, že jeho politika je podmíněna sovětským souhlasem. Jestliže Kudinov a Pletnikov mají důvod, aby se domnívali, že také skandinávské země jsou už na tomto svahu, fungoval tu více "Leninův zákon" nebo mnohem prostší zákon fyzické blízkosti sovětů?

Avšak dále čteme v starém Leninově pamfletu. "Je třeba", psal Lenin, "pečlivě, pozorně — obrátě využívat každé trhliny, ať jakkoli malé, v řadách našich nepřátel, každého protikladu zájmů mezi buržoasií různých zemí, každé jakkoli malé možnosti získat si spojence. Kdo tomu nerozumí, nerozumí ničemu z marxismu... Je třeba, abychom urychlovali nevyhnutelné třenic, spory — nevyhnutelnou nejednotu mezi našimi nepřáteli."

Na dně toho všeho je Leninovo přesvědčení, které také nazývá vědeckým, že demokracie je odsouzena rozložit se, že lidé si nedovedou svobodně vládnout. Komunistům stačí čekat na vhodnou chvíli. "Rozhodná bitva" — psal Lenin, "tehdy plně dozraje, když všechny nám nepřátelské třídy budou dostatečně zmateny, dostatečně jedna proti druhé."

Na západě existují četné — snad přehnaté studijní politické instituce. Žádný větší úkol jím nemůže být přidělen než studovat, zda věci snad mají sklon vyvíjet se podle "Leninova zákona" — podle jeho staré knížky. Také varovat a hledat protilátky.

JEDNOU VĚTOU...

Pravil Oldřich Pavlovský — náš vyjednavatel v Helsinkách a velvyslanec ve Finsku, přítel Aloise Indry a muž, který se těsně před okupací schovával na sovětském velvyslanectví: "S myšlenkou takzvané svobodné výměny idejí, informací a lidí máme své neblahé zkušenosti a nehodláme chyby minulosti opakovat..." • Miroslav Galuška, velmi zodpovědný za úspěch čs. expozice na Expo v Montrealu, předtím vyslanec v Londýně, potom ministr kultury a ještě potom opět komisař Expo v Osace, pracuje nyní jako referent v jednom zemědělském stavebním družstvu. • Čestmír Suchý, novinář a redaktor rozhlasu, má opět jednou nové zaměstnání: rozváží jed na krysy. • Jiří Frodl, do roku 1969 zpravodaj čs. rozhlasu v Londýně, se žije jako umývač výloh v rámci pražského komunálního podniku Čištění města. • Obsazování všech hereckých rolí v čs. filmu je nyní ve sjednaných a schvalovaných stranických výborech, aby se na plátnech neobjevily tváře "pravicevých" herců, kteří jinak do-

sud smějí hrát na divadlech. • Pohřeb 86 letého Oskara Kosty, germanisty a překladatele, vyloučeného ze strany už v roce 48, jehož dva synové žijí od okupace ČSSR v západním Německu, stal se tichou manifestací předválečných komunistů, po roce 1968 vyloučených, i těch, kteří ze strany na protest proti sovětské okupaci vystoupili. • Proslulý denunciant z bratislavského ÚV KSS, M. Marko, jehož klikatá bezpáteřnická kariéra mu po únoru vynesla místo Ústředního ředitele čs. rozhlasu, týž, který v noci na 21. srpna 68 se pokoušel proniknout do pražského rozhlasu a přechít tam "pozvání" sovětským vojskům, byl opět povýšen: stal se ředitelem slovenské televize. • Šalgovič Viliam, generál a předseda kontrolní komise ÚV KSS a člen ÚV KSČ, stal se také předsedou Svazu československo-bulharského přátelství; byl tím — kdo s Bulhary připravoval účast na invazi, při čemž, když se tato nebyla povedla, měl utéci do Bulharska, aby nekompromitoval sovětský. •

(Z římských Listů)

Stagnace v ČSSR trvá

Ostravsko — severovýchodní cíp Moravy s okresy Ostrava, Karviná a Frýdek-Místek — je největší čs. průmyslová aglomerace. V této oblasti se těží víc než 80% hrubé čs. produkce černého uhlí, což s sebou nese dlouhletý rozvoj hutnictví, chemického průmyslu a energetiky. Vyrábí se tu téměř čtvrtina celkové průmyslové výroby českých zemí, tedy stejně tolik jako na celém Slovensku. Žije tu 758.000 obyvatel — z toho 643.600 Čechů, 47.700 Slováků, dále pak Poláci a Ukrajinci. Absolutní většinu tvoří mladí lidé a tedy i mladé rodiny. Proto je v této oblasti i celkem příznivý populační trend. Oproti celostátnímu průměru — 16 novorozenců na 100 obyvatel — je to na Ostravsku 19 novorozenců. A tády začíná velký problém, po léta známý a po léta neřešený. Tento problém nedávno přednesli představitelé ostravského kraje se vši rozhodností poslancům České národní rady. Jde o neudržitelný stav ve školství, vyjádřený nejdrastičtější fakt, že — chodili-li teď v tomto kraji téměř 100% žáků základních škol na směnové vyučování (t. j. jednou dopoledne, jindy odpoledne, nebo všelijak kombinovaně), bude nutno od nového školního roku otvírat i směny třetí.

Na Ostravsku se v posledních letech trochu rychleji než jinde v republice řeší problém bytový. Průmysl potřeboval čerstvé síly, které se sem lákaly vidinou no-

vých bytů. Ale na ostatní vybavení se nehlédlo. A tak dnes škola, myšlená pro 13 tříd, slouží víc než 40 třídám, počty žáků ve třídách jsou na samé hranici pedagogické i hygienické účinnosti, učí se už na chodbách, v šatnách a pod. V důsledku rozšiřování těžebních pásem některé starší školní budovy odpadají; ještě dnes se učí v budovách podepřených trámy, protože pod nimi v podzemí už se těží uhlí. Školské úřady na Ostravsku se obávají nového školního roku, kdy budou muset přesunout celé třídy do vzdálenějších škol, což jistě vzbudí nespokojenost rodičů. Při tom se podle státního plánu stavějí v probíhající pětiletce na Ostravsku pouze dvě školy, z nich jedna dokonce bez tělocvičny. A místo loni v září se nezačalo se stavbou dodnes.

Lovecká turistika

Slovenská družstevní cestovní kancelář Tatratour uspořádala loni pro zahraniční lovce řadu zájezdů. Při nich bylo odstřeleno 96 srnců, 127 jelenů, 10 divokých kanců, 6 medvědů, 4 muflóni, 1 rys, 887 divokých kachen a přes 12.000 kusů drobné zvěře. Turisté si však stěžují, že ani v plné sezóně nejsou střediska dostatečně zásobena ovocem a zeleninou, a že nelze dostat ani opalovací krémy a oleje, brýle proti slunci, koupací čepice a podobný artikl.

100 let od narození Antonína Švehly

18. dubna 1973 byl Společeností pro vědy a umění uspořádán, ve Wilkie Memorial Building, vzpomínkový večer u příležitosti výročí 100 let od narození Antonína Švehly, čs. státníka a bývalého ministerského předsedy první československé republiky. — Večer splnil očekávání jak po stránce společenské, tak i politické, hlavně pak svoji vysokou úroveň, díky některým řečníkům večera. Inž. V. Paleček měl hlavní projev, dr. Martin Kvetko hovořil na téma A. Švehla a Slovensko, dr. Hanuš Lexa přečetl článek od Ferdinanda Peroutky, který byl otištěn v Amerických Listech a dr. Karel Steinbach přečetl takzvané téze "proctví Antonína Švehly", které pořídil Karel Čapek s Ant. Švehlou v Karlových Varech v době jeho nemoci, a originál kterých později daroval svému příteli dr. Karlu Steinbachovi.

První republika, to jest československá demokracie, byla dilem T. G. Masaryka a Antonína Švehly, který řídil československou vnitřní politiku v rozhodujících chvílích. Jeho agrární reforma položila jeden ze základních kamenů československé demokracie. Po skončení první světové války se mnozí domnívali, že budoucnost je bez mraků. Na rozdíl od nich Švehla byl skeptický a nepřestával radit k odpovědnosti a snášenlivosti. Švehlo-

vo proroctví, které dnes díky dr. Steinbachovi uveřejňujeme, a které bylo poprvé otištěno v AL 28. října 1970, jasně dokazuje, že Antonín Švehla měl pravdu.

Zvláště čtenáře upozorňujeme na pasáž záznamu, ve které Antonín Švehla říká: "Jedné věci se bojím: aby to nakonec s námi zase nedopadlo jako při Vestfálském míru. Tam se o nás vůbec nemluvilo. To byla největší porážka: ne Bilá hora, ale to, že se už o nás nejednalo. Válka je a jednou zase skončí mírem na pár století. A my musíme koukat, aby se o nás MUSELO mluvit!"

Pravdivost jeho slov dokázal další čtyřicetiletý vývoj, a dnes záleží na nás všech, abychom se pokusili všemi silami tuto dokázanou pravdu realizovat.

Vystoupení dr. Karla Steinbacha bylo odměněno radostným souhlasem všech účastníků, a mnozí mu osobně bahopřáli. Večírku se zúčastnila také dcera Antinína Švehly, paní Helena Černá, která byla, pochopitelně — středem pozornosti, a která zcela jistě měla upřímnou radost z úrovně vzpomínkové oslavy, jejíž program byl ještě vhodně doplněn básní.

Antonín Švehla a Slovensko

byl jedním z bodů programu vzpomínkové oslavy, k němuž promluvil dr. Martin Kvetko. Vzhledem k tomu, že se hned v úvodu k svému projevu omluvil, že k tomu, aby mohl říci všechno, co by si téma Antonín Švehla a Slovensko vyžadovalo, nemá dost informací, a že jeho poznámky budou poměrně stručné, přinášíme dnes připomínky na toto téma. Jsou od inž. Pavla Blaho, bývalého povereníka pošt, a syna slovenského buditele a poslance dr. Pavla Blaho, iniciátora založení Slovenské národní školy a našeho New Yorkského Deníka.

Inž. Blaho říká:

“Je všeobecně známo, že Ant.

Švehla byl před vytvořením se státoprávního československého státu požádán slovenským politikem dr. Vavro Šrobárem, aby při jednáních o státoprávním prohlášení českých poslanců nebylo zapomenuto na Slováky. Avšak český politik a státník Ant. Švehla se o Slováky a Slovensko zajímal už daleko dříve, než začala první světová válka a s ní konečný boj českého a slovenského národa za svobodu a samostatnost. Švehla se intenzivně zajímal zejména o slovenské družstevnictví. A když roku 1911 byla utvořena slovenská Ústřední družstevní jednota se sídlem v Budapešti, Švehla tam vyslal jako pozorovatele

velmi procítěně přednesenou
paní Semelovou.

poslanec Krojhera. Předsedou jednoty byl dr. Pavel Blaho, slovenský poslanec a politik, vedoucím úředníkem Karel Slavík. Muž, kterého Švehla poslal do Budapešti, aby Slovákům v jejich ústředí vypomáhal, byl placen českou Ústřední jednotou v Praze. Pod přímým vlivem úspěšného boje řepářů proti cukrovárikům, který Antonín Švehla vedl, byla na západním Slovensku, ve Skalici, založena řepářská jednota jako odborová organizace — také ještě před první světovou válkou. Zakladatel této jednoty, Jozef Bránecký — byl později zvolen poslancem republikánské strany. Později byla obdobná řepářská jednota založena v Považí mladým právníkem Klieškem.

Existuje stanovisko, že slovenská národní strana byla nositelkou ideje československého státu. Tato otázka není tak jednoznačná. Politické poměry před první světovou válkou vypadaly na Slovensku asi takto: Národní strana v Turč. Sv. Martině, předseda dr. Dula, Lidová strana s předáky Skyčákem, Hlinkou, Jurigou, Tománkem — sociální demokrati na čele s Lehotským, Pociškem, Maršálkem, potom skupina — inklinující k Švehlově straně agrární, její vůdci byli dr. Blaho a děkan Okánik, který v roce 1910 kandidoval do parlamentu pod jménem strany Malorolnické, když Hodža v té době kandidoval jménem strany Národní. Ta si usurpovala vrcholnou pozici nad všemi stranami ostatními, přes to, že její Národní noviny vycházely před první světovou válkou pouze v počtu 450 výtisků, kdežto Slovenské lidové noviny měly v té době 12,000 exemplářů a Blahův Skalický pokrok také 12,000. Takže: demokratická základna byla na západním Slovensku, jenomže nebyla uznávána.

Slovenská národní strana byla ideologicky protimasarykovská, slovensko-nacionální a rusofilská. Sdružovala většinou advokáty a faráře, a byla více méně rodinně organizovaná. V knize Jozef Škultéty píše v roce 1933 Andrej Mráz: "Je třeba poznamenat, že postavení Národních novin bylo vždy těžké. Před válkou měly méně než 500 exemplářů." Od roku 1881 dostávaly roční přesynty od ruského konzula, od roku 1885, kdy Vajanský a Škultéty navštívili Petro-

hrad, dělala tato suma 5,000
rublů ročně.

Hlasistická skupina (Šrobár, Blaho), československy orientovaná, byla vylučovaná z národa, když však došlo k rozhodování, byl to Šrobár, kdo prvního května 1918 na zhromáždění v Mikuláši žádal sebeurčovací právo a deklaroval Slováky za součást československého národa. Byl za to žalářován.

Historický vývoj, pád ruské reakce v roce 1917 a nástup komunismu v Rusku zhatil plány Národní strany a dal za pravdu Hlasistům, kteří se vážali na Masaryka, Beneše a Štefánika. Nakonec proti stanovisku některých členů slov. Národní strany došlo koncem války k vyhlášení Martinské deklarace, kterou schválilo 104 účastníků, zástupci všech stran, tedy i Národní strany, která musela ustoupit nátlaku ostatních skupin.

Vrat'me se však opět k tématu Antonín Švehla a Slovensko. Švehla spojil svoji agrární stranu se slovenskou Národní a Rolnickou stranou ve stranu Republikánskou. Vyhlásil tuto novou stranu za stranu spojenou a celostátní. 13 poslanců Národní rolnické strany vstoupilo do společného parlamentního klubu Republikánské strany. Tato Republikánská strana se takto stala největší spojenou československou stranou a ovládala politiku celé ČSR až do roku 1938.

Švehla dobře viděl, že procento rolníků rok od roku klesá. Proto stranu zreorganizoval. Vytvořil odborové skupiny: zemědělských dělníků, majitelů domů, úřednický odbor, aby tu silnou stranu udržel jako první.

Antonín Švehla už před první světovou válkou viděl důležitost odborového organizování zemědělců. Svým vítězstvím ve stávce řepářů postavil svoji stranu vedle socialistických, aby se stala jejich protiváhou. Proto, když jeden čas byl nedostatek zejména ve slabších vrstvách obyvatelstva, spojil se Švehla se socialisty a utvořil takzvanou rudozelenou koalici, která zabránila, že se dělnické vrstvy tehdy nevrhly do náručí komunismu.

Choroba Antonína Švehly v roce 1928 a jeho vyřazení z politického života je začátkem permanentní krize nejen státu, ale i strany. Švehla byl v pravdě Českoslovák, daleko dřív, než vznikl samostatný československý stát."

Srdečné díky z Miami na Floridě

všem krajanům a příznivcům

za podporování

našeho Československého střediska

**Americko-československý Společenský Klub
v Miami, Florida**

13325 Arch Creek Rd., N. Miami, Fla. Tel.: 891-9130

Marie Dullová, předsedkyně Božena Nygrinová, tajemnice
Josef Němetz, I. místopř. Emilie Růžičková, účetní
Leopoldina Petrašková, II. místopř. Adolf Tomeš, pokladník
Sbor ředitelů.

Černý proud pod povrchem Viedeňský Kongres . . .

IVAN PFAFF

(Vyšlo ve Frankfurter Allgemeine Zeitung, 25. dubna 1973)

(Pokrač. z min. číste)

Zvláštní skupina procesů s řadou různých skupin dělníků v průmyslových centrech Kladno, Ostrava, Plzeň, Ústí, Brno není zde zahrnuta — poněvadž o ní chybí spolehlivé informace.

Srovnání tohoto výčtu je velmi poučné: zatímco v procesech v létě 1972, které byly na Západě velmi pozorně sledovány, bylo odsouzeno 47 obžalovaných na 119 let v 10 procesech, procesy v době od listopadu 1970 do dubna 1972 z nepochopitelných důvodů vyvolaly daleko méně pozornosti, ačkoli pokud je možno zjistit, bylo ve 29 procesech odsouzeno 89 osob, z toho 33 k celkem 126 rokům a 7 měsícům.

Dva roky před prvními politickými procesy v ČSSR — varoval L. Vaculík v manifestu "2.000 slov": jestliže bude reformní hnutí poraženo, "sáhnou staré síly k strašné odplatě". Tyto staré síly nyní odplatu skutečně vykonávají. Je to vzorný příklad inkvisiční justice uprostřed střední Evropy, která zcela v duchu výzvy "Naučme naše děti třídní nenávisť", (pražský rozhlas 5. září 1972) směřuje k tomu, aby ti, kteří myslí jinak, byli nejen politicky vyřazeni, nýbrž i drženi v táborech a nápravných zařízeních. Svým rozsahem tato politická justice předstihla sovětskou, poněvadž 3.906 odsouzených v ČSSR by, přepočítáno na po-

Vlna zatýkání na sovětský nátlak

Počátkem února 1972 přiznal zástupce min. vnitra Kešnar ve zprávě výborům parlamentu, že 80% činnosti StB je zaměřeno na dokumentaci o aktivitě pravice od poč. r. 1968. V téže době se jen s námahou podařilo min. vnitra Kaskovi, který zahynul při zřícení letadla 29. února 1973, na plenární schůzi organizace strany v ministerstvu vnitra odvrátit ostré požadavky StB, aby "připravené" případy byly "dovedeny do cíle", což znamenalo dosáhnout souhlasu předsednictva strany k zatčení osob, které byly StB obviněny. Baska musel dokonce odůvodnit, proč nemůže být dáno povolení k zatčení Smrkovského, kterého se StB stále dožaduje: Smrkovský je těžce nemocen, druhé zatčení (první v padesátých letech) by nepřežil, a jeho smrt by na Západě rozpoutala "protičeskou kampaň".

Nespokojení extrémisté na to reagovali v květnu 1972 resolucí, tajně poslanou do Moskvy, v níž žádali, aby jednotky sovětské armády a taj-

čet obyvatelstva, odpovídalo asi 66.400 osobám v SSSR.

né služby z ČSSR po evropské konferenci neodcházely, poněvadž by jinak pravice opět "uchopila moc", jako v r. 1968. Že si StB mohla něco takového dovolit, vysvětluje jen to, že mezi tím došlo k sovětskému tlaku: po intervenci sovětských důstojníků z okruhu maršála Jakubovského v lednu 1971 proti pěti československým generálům, se Moskva v říjnu 1971 rozhodla rozšířit svůj úder proti vlastní opozici na celý východní blok, a především na ČSSR.

Represe byla vedena StB ve spolupráci se sovětskými "poradci", (dle tajné zprávy vládních a stranických orgánů z 30. června 1972 bylo v ČSSR k 31. prosinci 1971 6.378 agentů KGB, t. j. 64,5% celkového počtu StB), pod osobním vedením pražského sekretáře Kapka. Vysoký úředník ministerstva vnitra vyprávěl koncem 1971 v důvěrném kruhu, že se na sovětský tlak připravuje něco podobného jako v padesátých letech. Sami Brežněv a Kosygin podali na zasedání konsultativního výboru Varšavského paktu v lednu 1972 důkaz o rozhodujícím podílu Moskvy na rozpoutání vlny teroru: podnikání "zprávami" politického štábu sovětských okupačních vojsk, který byl neustále zásobován informacemi a návrhy domácích ultra, překvapili Prahu ostrou kritikou, která bezprostředně vedla k vlně zatýkání. To dodalo Kapkovi odvahy, aby z pozadí položil úkol, který měl jít mnohem dál: čím budou důkazy o zrádecké činnosti kontrarevoluce od jara 1968 přesvědčivější, tím přesvědčivější budou i důkazy o Husákově nedůslednosti při normalizaci. V souhlase s tím naznačovali vyšetřující orgány v lednu 1972 zatčeným, že "ve vedení strany je spiknutí", které musí být StB potřebo. Počátkem února 1972 prohlásil jeden z nejznámějších vyšetřovatelů — podplukovník Vavřík: "Víme o nepříteli, který sedí na nejvyšším místě ve straně". Takové konstrukce, které mířily přímo na Husáka, připomínají psychosu let 1949-52, která vedla k případu Slánského. Že podobné nebezpečí jako tenkrát, jen v jiné variantě, skutečně existovalo, dokazuje málem zdařený pokus o zatčení vedoucího mezinárodního oddělení strany Auersperga v březnu 1972 pod záminkou a s použitím obvinění, typického pro padesátá léta, o "spojení se zahraniční zpravodajskou službou."

Tyto souvislosti ukazují zmi-

něnou resolucí StB z května 1972, odeslanou do Moskvy, v pravém světle: jako poslední stupeň k "převratu plukovníků" v červnu 1972.

Na jednom zasedání celostátního aktivu stranických funkcionářů a politických komisařů v StB, došlo k rebelii proti vedení strany a vlády, k druhému pokusu během necelých 2 let zbavit Husáka moci. Mezi ostrými výtkami proti praxi, která nedovoluje důsledně zasáhnout proti pravici a připouští jen "chytání malých rybek", se stále ozývaly hlasy, že někdo "nahore" úmyslně brání zúčtování, a že "pravice je vedením varována". Když Indrový poukazy na to, že procesy proti Smrkovskému a Krieglovi by sovětům v předvečer bezpečnostní konference těžce uškodily, nestačily na to, aby zmírnily bojovou náladu — zasáhl do vzpoury Husák osobně. Doprovázen Štrouga-lem se postavil proti důstojníkům StB a rozbil jejich choutky na puč jedinou větou: Nejsme v jižní Americe nebo Řecku, aby nám vládli plukovníci!

Mohl si to dovolit díky tomu, že měl v záloze jemu podřízenou vojenskou kontrarozvědku, jedinou instituci v ČSSR, která po 21. srpnu neprodělala žádnou čítku. Husák nakonec přece kapituloval, ale zvláštním způsobem. Jako mistr v kladení léček druhým přijal krátce po ztroskotání puče zprávu — předloženou presidii strany bezpečnostním oddělením strany, podle níž je třeba zavést proti asi 65 osobám soudní řízení. Ale už samo načasování prozrazovalo Husákovu manévr: dva dny před tím odejel na Krym, aniž by se o tom dříve zmínil. Teprve po jeho odletu, 48 hodin před prvním procesem, pochopili straničtí sekretáři, členové vlády a funkcionáři StB, že byli obeháni: Husák, kterému chtěli připsat odpovědnost za procesy, byl pryč a stranické instrukce soudcům během procesů museli dávat jiní.

Přesto se však poražené extrémistické síly koncem procesů znovu zformovaly: 18. září oznámila StB, že je schopna připravit další úder, že však politická justice ještě není na konci své práce.

Indra naznačil, že se s koncem procesů ještě nemá počítat. V diskusi po jeho řeči se příslušníci StB nestyděli stěžovat si na "centrálu" — protože nedovoluje zatknout Smrkovského, Kriegla, Špačka a Slavíka a obžalovat je, a vyslyšet Duběčka. Zůstává otázkou; zda se Husákoví podaří tento tlak proti hlavním osobám období 1968/69 neutralizovat.

(Vyšlo ve Frankfurter Allgemeine Zeitung, 25. dubna 1973)

(Dokončení se str. 1)

sia. Nakonec se sešlo 14. května v prostorách Úřadu pro atomovou energii. Jak se ukázalo, plně dostačovaly, protože první schůze trvala přesně 9 minut. Od té doby jednání pokračuje ovšem zatím je omezeno na předčítání prohlášení jednotlivých delegací (v abecedním pořádku), která — pokud je možno podle informací "z druhé ruky" soudit, protože jednání jsou důvěrná — zatím nic nového nepřinesla.

Kuloárová jednání trvala tedy 3 a půl měsíců. Ve Vídni, která si potrpí na tradici, se říká, že to není příliš dlouho. Když se tu před 150 lety po napoleonských válkách připravoval Viedeňský Kongres, trvaly předpovady 9 měsíců. Výsledkem nynějších předporad, pokud je zatím zřejmé, je dohoda o počtu a statutu účastníků. Proti původním sovětským proklamacím, aby se konference zúčastnily "všechny zainteresované státy" bylo dohodnuto, že rozhovory budou probíhat mezi státy NATO a státy varšavského paktu, reprezentovanými Belgií, Holandskem, Kanadou, Lucemburskem, NSR, Velkou Británií a USA na jedné a ČSSR, NDR, Polskem a SSSR na druhé straně, při čemž dalších 7 účastníků má poradní hlas a že se mají koncentrovat na otázku střední Evropy.

Při pohledu na východní státy je právě v této souvislosti samozřejmě nápadné, že mezi řádnými účastníky chybí Maďarsko, které ve střední Evropě nepopíratelně leží. Byla to jedna z otázek, na níž dohoda dlouho ztroskotávala. Sov. svaz proti účasti Maďarska (které s tím samozřejmě souhlasilo) namítal, že nesouhlasí bezprostředně s žádným státem NATO (Polsko ostatně také ne) a požadoval v případě účasti Maďarska účast Itálie. Západ nakonec ustoupil s výhradou, že otázka bude znovu projednána před zahájením vlastní konference. Nejde totiž o záležitost formální.

Do komplexu dohod o snížení vojsk mohou být totiž zahrnuty jen ty státy, které se

konference účastní jako řádní členové. Mimořádné členství Maďarska by znamenalo, že tím z dohod bude vyloučeno 100.000 maďarských vojáků a 39.000 vojáků sovětské armády v Maďarsku. Nepředstavují sice možnost ohrožení některého ze států NATO, ale neutrálního Rakouska a především Jugoslávie.

Problémem zůstává i samotné označení konference. Západ ji nazval konferencí o vzájemném vyváženém snížení ozbrojených sil. Proti "vzájemnosti" nemohou Sověti dost dobře nic namítat. Namítají však proti pojmu "vyvážené", které v logické interpretaci Západu znamená přihlídnutí k tomu, že SSSR stáhne své jednotky o 1.000 km na východ a může je během několika hodin opět dopravit na hranici NSR, kdežto pro USA to znamená překonat Atlantik a polovinu Evropy.

Zatím není zřejmé, do jaké míry se v kuloárových rozhovorech sblížila stanoviska obou stran v této otázce stejně jako v některých dalších. Zda na příklad za základ snížení má být vzat stav v současné době, který Východ v poslední době podstatně zvýšil. Je tu však i otázka sovětské okupační armády v ČSSR, která nesporně v srpnu 1968 znamenala narušení dosavadního stavu. Jeho akceptování by bylo akceptování okupace a v tom směru by měly ty státy, které proti tomu před 5 lety vznášely protesty a především USA jako vedoucí mocnost Západu od počátku zaujmout jasné stanovisko.

Jestliže jsme v souvislosti s vídeňskými rozhovory připomněli vídeňský Kongres v r. 1815, který stanovil politickou mapu Evropy na několik dalších desetiletí, vyslovme také naději, že řádná konference, která se má sejít snad v říjnu letošního roku také ve Vídni, nebude znamenat obdobu v tom smyslu, že se několik velmocí dohodne na rozdělení sfér mezi sebou a na tom, že spojeními silami budou tento stav nejen garantovat, ale dokonce si k tomu poskytovat i pomoc.

P. Haberman, Vídeň

Kolem 1. června budeme rozepisat svým členům speciální SEZNAMOVACÍ VĚSTNÍK, určený pro krajany, žijící kdekoli v cizině. Ti, kteří se ještě nepřihlásili, mají možnost si jej objednat za \$1.00 a s přihlašovací členským dotazníkem za 2 dolary přiložené. SEZNAMOVACÍ CLUB CENTRUM, P. O. BOX 1067, GLENDALE HGTS 60137 — USA.

Právě vyšla humoristicko-satirická kniha J. Hochmana: Kronika místodržení v Čechách za \$4.30/25c. — Dále zvláštní vydání Indexu: Motáky z Ruzyně za \$2.20/25c. — Výborná memoárová kniha Julia Firta: Kniha o osudy za \$4.65/25c a mnoho dalších, včetně románů, dobrodruž. četby a detektivek.

Z časopisů mmo známé Amer. Listy doporučujeme též švýcarský Zpravodaj, který přináší bohatě fundované články, které uspokojí každého inteligentního člověka. Roční předplatné \$12.00 ročně. Objednávky: CENTRUM-KNIHY, P. O. BOX 1067 — GLENDALE HEIGHTS, ILL. 60137 — USA.

Jak žije prostý Evropan

Evropa, evropské dění, evropské události to vše se objevuje palcovými titulky na stránkách novin. Světová veřejnost se však nezajímá jen o evropské státníky a politiky, nýbrž právě tak o prostého, průměrného Evropana. Budeme dnes psát o tom, jak se cítí průměrný obyvatel zemí Evropského hospodářského společenství a co si myslí o budoucnosti. Vedení evropského společného trhu dalo provést v pěti zemích EHS podrobný průzkum o tom, jak se Němci, Italové, Francouzi, Holanďané a Belgičané dívají na svou přítomnost i budoucnost. Dotázání příslušníci čtyř ze zmi-

něných národů jsou přesvědčeni, že se jejich finanční situace oproti dřívějšímu zlepšila. Pouze Italové mají dojem, že jsou na tom finančně hůře a nedělají si velké naděje do budoucna. Neoptimističtější, co se budoucnosti týče, jsou Němci a Francouzi, kteří se domnívají, že se jim i celému společenství, povede stále lépe. Belgičané a Holanďané jsou opatrnější: většinou vyjadřují důvěru ve vlastní blahobyť, avšak o vývoji hospodářství svých zemí mají pesimističtější mínění. Holanďané a Němci hodlají v tomto roce kupovat více aut, Francouzi asi tolik jako loni, kdežto podle

výzkumů v Itálii a Belgii nákup aut v těchto zemích poklesne. Francouzi a Holanďané mají v plánu rostoucí nákup ledniček a praček, kdežto západní Němci chtějí investovat do barevných televizorů a umývačů nádobí. Většina dotázaných ve všech zemích hodlá rozmnožit své dosavadní úspory, ačkoli zároveň chtějí vydat víc peněz na dovolenou.

JDE O EXISTENCI

Československé intelektuální obci, jejíž představitele Husákov režim už před čtyřmi lety obvinil z hlavní viny na "přečinech" z roku 1968, jde pořád o holou existenci. Nové a nové příklady, uváděné hlavně v evropském tisku — dokazují, že "už se tolik nezavírá", ale zato se některým nepohodným brání nejen ve výkonu jejich skutečného povolání, ale jsou připouštěni pouze k podřadným pracím. Oblíbená zpráva o Šťevěkově je šatnářkou v Národním muzeu, ale i její místo je teď — z politických důvodů — ohroženo. Historici Bartošek a Prečan si vydělávají jako topiči. Profesor Brod, odborník na česko-ruské vztahy, pracuje jako taxikář. Celá řada vedoucích intelektuálů z doby Pražského jara však nemá ani tato místa: vydržují "je práci bud" manželky nebo dostávají příspěvky na živobytí od příbuzných a známých.

Velmi tristní je situace i těch, kteří se po loňských politických procesech dostali do vězení. I v žaláři si musí na úhradu svého pobytu vydělávat práci. Někdejší rektor Vysoké politické školy Milan Hübl rovná do krabiček spínací špendlíky. Bylo mu to povoleno jako úleva, protože je nemocný. Podobně je na tom i bývalý stranický tajemník z Brna Jaroslav Šabata. Uvězněný katolický kněz Jaroslav Studený trpí vážnou ledvinovou chorobou, ale v žaláři zůstává. Všichni vězni jsou po práci podrobováni politickému školení.

Podle jiného pramene bylo z předních intelektuálních pracovníků postiženo pronásledováním v posledních letech asi 3600 lidí, z nichž ti nejúspěšnější vykonávají povolání jako prodáváci, čistíci oken, odhmyzovači místností, pomocní dělníci a jiné podřadné druhy práce. Ani s nebožtíky se nezachází lépe.

Před pohřbem někdejšího ministra vnitra Pavla sdělil anonym telefonem falešně některým lidem (Krieglovi — Smrkovskému), že pohřeb se koná na jiném místě. Mnoha adresátům vůbec nedošlo smuteční oznámení o úmrtí matky Alexandra Dubčeka. Antihumánní režim se nezastavuje ani před posledními věcmi člověka.

Drobničky z Evropy...

• V Domě umělců v Oslu má samostatnou výstavu obrazů a kreseb známý český výtvarník Jan Kristofori, který zde žije od roku 1968 a má zde dobré jméno jako ilustrátor. Mimo jiné zde ilustroval Čapkovu "Válku s mloky" a Solženicynův "Jeden den v životě Ivana Denisoviče", které vzbudily velkou pozornost kritiky. Je to první Kristoforihovo samostatná výstava v Norsku, ale vystavoval už v řadě jiných západních zemích, před měsícem například v Badenu u Vídně a nedávno obdržel cenu na mezinárodní výstavě "Italia 2000" v Neapoli.

• V minulých dnech se konalo ve Švýcarsku lidové hlasování, tzv. referendum, týkající se toho, má-li tam být oficiálně povolen Jezuitský řád, k jehož zákazu došlo v důsledku občanských válek v minulém století. Šlo o to, má-li se odstranit příslušný odstavec ze švýcarské ústavy z roku 1874. Pro škrtnutí se vyslovilo 790.799, proti bylo 648.959 občanů.

• V pondělí oznámil mluvčí západoněmecké automobilky Volkswagen ve Wolfsburgu, že má podnik zájem o to, vyrábět své vozy v Rumunsku, a že už navázal příslušné kontakty. Jednání jsou ovšem teprve v počátečním stadiu.

• Z telefonní budky do celého světa budou po roce 1975 moci přímo telefonovat západoněmečtí občané. První nové celosvětové telefonní přístroje na mince jsou už v pokusném provozu. Vyrobita je firma Standard Electric Lorenz, zkratky SEL spolu s firmou Siemens, a jde v podstatě o to, přenášet zkušenosti s přístroji, které sloužily a slouží kosmonautům. Kdyby měl být takový "světový" telefon zhotoven konvenční technikou, zabíral by prostor celé telefonní budky. Díky miniaturizaci však nebude větší než normální aparát. Největším problémem je prý přesný a okamžitý výpočet toho, kolik probíhající rozhovor stojí. Přístroj se však přece jen bude v něčem od běžného telefonu lišit. Nebude vybaven kulatým číselníkem, ale tlačítky, na nichž bude telefonní účastník volit číslo volaného. Firma SEL zaměstnává ve svém výzkumu 2.300 inženýrů. Teď jde jen o to, aby se tyto vymoženosti jednou dostaly i tam, kde se musí na hovor mezi dvěma stokilometry vzdálenými městy čekat dvě hodiny.

VIDĚLI JSME NA OBRAZOVCE

Byla to slavnostní a dávno napřed připravená událost, ono setkání presidenta Spojených států s vietnamskými zajatci a jejich rodinami. Vyústila v jednoznačnou pronixonovskou záležitost a v nehluchou, ale hlubokou manifestaci věrnosti ideálům Ameriky. Ani nejostnatější zájemce o kalné vody Watergate nemohl říci, že tato událost byla nahonem připravena jako jakési vyrovnání — pokud o protiváhu oné rozmazané a rozmazávané aféry.

Nicméně tu byl pokus, jak jsme viděli, vnést i do slavnostní a pozitivní atmosféry Nixonova setkání se zajatci, kus bláta. Reportér položil jednomu z bývalých zajatců, muži, který měl v ten den povznesenou, pěknou a vlasteneckou — zcela pochopitelně — náladu, tomuto muži položil reportér na závěr interview otázku: co prý si myslí o aféře Watergate. Snad čekal — co vlastně? Co vlastně čekal reportér, využívající (ovšem) svého práva se svobodně ptát, zapominaje

(ovšem) své povinnosti podržet novinářskou, stavovskou, všude platnou etiku, co čekal v odpověď od tohoto muže, jež prožil pro svou vlast a za své přesvědčení severovietnamské peklo? Nevíme, v jakou odpověď doufal reportér. Víme jen, že jsme jako diváci pocítili všechno zadosťuchání, když ta odpověď přišla. Asi v tomhle smyslu, jak si mnozí z vás vzpomenu: Watergate se nazabývá . . . God bless president Nixon.

Inženýrství chemie

zasahuje stále víc do všech oborů. Na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze studuje v současné době přes dva tisíce posluchačů a pracuje na šest set pedagogických a vědeckých pracovníků. Výsledky vědeckého bádání reprezentuje na 400 původních prací ročně, 115 patentů a řada státních cen. Roční hodnota vyřešených technických úkolů je kolem 15 miliónů korun, pro čs. průmysl přinesly úsporu 27 miliónů.

Magnet. zdravotní náramky

Aimanté z Japonska — vynikající impulsátor pro krevní oběh. Sníží vysoký krevní tlak! Vhodný pro ženy od 30 a muže od 40 let. • Vyžádejte si prospekt nezávazně a zdarma! Pište česky nebo slovy. Exklusiv-Wohnen, Neuhausstr. 71, CH-8500 Frauenfeld

Ve znamení české hudby

Před tím, než zahájí svou činnost hudebního ředitele Metropolitní opery, vrátil se Rafael Kubelík na krátko do New Yorku, aby zde dirigoval několik koncertů Newyorské filharmonie. S ním se k potěšení všech krajanů vrátilo do filharmonické síně mnoho krásné české hudby. Pisatel těchto řádek může před svým odjezdem již jen stručně referovat o všech těch krásných a povznášejících večerech.

Byly zahájeny koncertem — opakovaným čtyřikrát — který Kubelík začal symfonickou básní "Šárka" ze Smětanovy "Mé Vlasti". Jaké blaho naslouchat znovu této nesmrtelné hudbě našeho mládí, již Kubelík dirigoval s takovým ohněm, že v jeho podání více vynikla vřava divčí války než nádherné melodie milostných scén Šárky a Ctirada. Následovalo "Capriccio" pro piano (levou rukou) a dechové nástroje od Leoše Janáčka, neobyčejně silná a originální skladba. Janáček ji složil v roce 1926 pro pianistu Otakara Holmana, který se vrátil z první světové války se zmrzačenou pravou rukou. Rudolf Firkušný je jistě nejlepší živý interpret tohoto díla. Pak

Mendelssohnův klavírní koncert v G mol, který Rudolf Firkušný hraje tak jedinečně krásně a koncert skončil Beethovenovou symfonií č. 7. Rafael Kubelík byl vždy veliký muzikant a nadaný hudební skladatel. Do New Yorku se vrátil jako veliký dirigent. Zasloužil si ovace, které mu posluchači uspořádali. O následujících koncertech provedl s Newyorskou filharmonií, Camerata pěveckým sborem a se solisty Dvořákovu nesmrtelnou oratorium "Stabat mater". Posluchači byli uneseni a dojatí a tento posluchač vzpomínal, jak zpíval jako jedenáctiletý gymnazista v Č. Budějovicích ve sboru soprán za řízení velkého Bohuslava Jeremiáše a pak zase bas v zdejších provedeních. A mnoho krajanů jistě vzpomínalo s ním. Jst.

Museum v novém

Reinstalované a doplněné sbírky a nové expozice Zemplinského musea v Michalovcích na východním Slovensku se dočkaly otevření. Stalo se tak po dokončení rekonstrukce budovy musea, bývalého zámku grófa Sztrayho, kterému byl vrácen jeho původní barokní styl. Vedle množství unikátních historických památek jsou zpřístupněny např. výstavy z historie vinohradnictví na Zemplinsku — které začíná prakticky druhým stoletím našeho letopočtu, expozice z historie rybářství, keramické výroby a další pozoruhodnosti etnografického charakteru.

Úspěch Škodovky

Československá energetická zařízení pronikají i na nejnáročnější trhy. Podnik zahraničního obchodu Škoda-export v současné době zajišťuje výstavbu řady parních centrál ve Skandinávii. Právě nyní se připravuje v montážním oddělení Škoda Plzeň turbína o výkonu 113 MW pro teplárnu Hanasaari v Helsinkách.

Americké filmy v Číně

Čínští komunisté zakoupili 4 filmy z USA a Velké Británie, jenže se neví, budou-li je promítat obecně, nebo jich užívat jako pomůcky pro čínské filmové pracovníky. Zejména americký film Sound of Music se nezdá být dosti vhodný pro revoluční mozky čínského proletariátu — protože pojednává o jeptišce, která se vďá za hraběte. Další filmy, které Číňané koupili, jsou anglický Prostředník, americký snímek o japonském útoku na Pearl Harbour, dobrodružný Tora, Tora, Tora, a britská pohádka o zvířátech, provedená jako balet, Pohádky Beatrix Potterové.

SPORT

Poslední zápasy 1. fotbalové ligy:

Teplíce-Hradec Králové 5:0 a bratislavský Slovan prohrál v Ostravě 1:0. 26. kolo: Hradec Králové-Trnava 0:1, VSS Košice-Dukla Praha 0:1, Zbrojovka-Baník 0:1, Žilina-Škoda Plzeň 3:0, Slovan-AC Nitra 2:0, Trinec-Slavia 1:4, Sparta-Lok, Košice 0:0, Prešov-Teplíce 3:0, Jablonec-Inter 2:2 a Bohemians-Trenčín 5:0. Ligovou tabulku nyní vede Trnava se 33 body, následovaná Prešovem s 30 body a VSS Košicemi s 29 body. Tabulku uzavírá s 20 body Hradec Králové.

Trenéři čs. hokejového reprezentačního mužstva Jaroslav Pitner a Vladislav Kostka se vzdali svých funkcí. Důvody jejich odstupu nebyly oznámeny, ale pravděpodobně se tak stalo pro neúspěchy čs. reprezentačního mužstva na letošních mistrovstvích světa v Moskvě, kde čs. hráči obsadili třetí místo. Pitner a Kostka vedli reprezentační mužstvo od roku 1967.

Čs. tenisté, Jan Kodeš, Jan Koukal a Milan Hřebec, dosáhli výrazného úspěchu — když ve čtvrtfinálovém utkání evropského pásmu tenisové soutěže o Davis Cup porazili v Káhiře mužstvo Egypta hladce 1:4. V semifinále budou soupeřem ČSSR tenisté Západního Německa.

ČSSR-ANGLIE 1:1

Československé národní fotbalové mužstvo získalo cenný úspěch, když hrálo nerozhodně s Anglií 1:1. Zápas se hrál v Praze, vedoucí branku za ČSSR vstřelil Novák a teprve 1 minutu před koncem Angličané vyrovnali. Zápas byl hrán před více jak 25.000 diváky.

N.Y. Cosmos-Atlanta 5:0. Konečně hladce zvítězili i fotbalisté Cosmosu, když góly dali Fink (3), Horton a Jelinek. Během zápasu rozdál Cosmos dětem 2.000 pěkných fotbalových míčů.

—pza—

Zlatý odznak

československého Červeného kříže I. stupně byl propůjčen čs. aeroliniím za "internacionální přístup socialistické humanity" při zabezpečování pomoci zemím postiženým živelní katastrofou nebo vážným konfliktem (!), na nedávném jednání o pomoci alžírskému lidu postiženému katastrofální záplavou.

Z ČINNOSTI NAŠICH KRAJANŮ

Z Tucsonu, Arizona

Náš dopisovatel Josef Martinek se májové schůze Česko-amer. Společenského Klubu v Tucsonu nezúčastnil, neb musí vyřizovat obrovskou poštu, která se mu hěhem jeho pobytu v nemocnici nahromadila. Tak se mu snažím trochu vypomoci zprávou z naší schůze. Byla tentokrát pořádána na den Matek a byla tomuto svátku také věnována. Naše matičky byly hostěny muži, kteří jim připravili chutný oběd, což ony kvitovaly s potěšením. Budiž našim matkám čest! Byli jsme mile překvapeni návštěvou hostů. Členů rodiny Prchal. Přišlo pět pokolení! Nejstarší byla prababička, paní Františka Štěpánovič. 84-ti letá, nejmladší pak tříletá Julie Prchal. Členstvo paní Štěpánovičové přálo aby se dožila ještě jedné generace. Počasí v Tucsonu je ideální, kolem dvadesáti stupňů tepla, humidita kolem deseti.

FRANK NOVAK

Z české Nebrasky

V Nebrasce jsme zahájili akci pro uvedení češtiny do Public schools. Nutno však také mít dostatek učitelů, kteří by se ujali této tak významné práce. University of Nebraska v Lincoln plánuje v rámci letního semestru večerní kurs české řeči (konverzace, folkloru, písničky) pro naše učitele i jiné zájemce. Kurs trvá od 12. června do 13. července (v úterý, čtvrtek a pátek vždy večer od 6:30 do 8:30). Instruktor je dr. Kučera. Informace: Extension Division, University of Nebraska, Nebraska Hall, City Campus, Lincoln, NE.

—Kučera

Český klub v Lincoln zahájil svou činnost, a věříme, že jeho vedení bude s obětavostí připravovat akce pro oživení české řeči i v tomto hlavním městě Nebrasky, kde žijí stovky českých rodin. Presidentem klubu je Jakub Hamsa, 3201 Dudley, Lincoln. Pomozte mu, staňte se členy tohoto klubu.

—Kuč.

JAKÁ BUDOU AUTA?

Rozumí se: jaká auta se budou v Československu vyrábět? Závisejí to totiž stále více na rozhodnutí koordinačních orgánů východoevropského bloku, co do hospodářské spolupráce a kooperace. Tak bylo například rozhodnuto, že střední osobní vůz (dnešní Škoda MB) se bude vyrábět v čs.-východoněmecké koprodukcí. Průzkum trhu v obou zemích ukázal, že zájem o koupí vozu má asi milión občanů, z toho tři čtvrtiny o malý vůz s obsahem 1100-1300 cm³, necelá čtvrtina o vůz střední kategorie, asi 2% o automobil silný. Federální vláda pak rozhodla, aby do roku 1985 bylo dosaženo výrobní roční kapacity 300.000 vozů společné konstrukce s NDR (tam je plánovaná výroba také 300.000 vozů ročně), přičemž motory bude vyrábět závod v Mladé Boleslavi (ročně 600.000) — klikové a vačkové hřídele ve stejném množství závod ve Strakonici a zadní nápravy závod v Trnavě. 200.000 osobních vozů bude montovat Mladá Boleslav, 100.000 nový závod v Bratislavě. Trnavská automobilka má ta-

ké vyrábět ročně 18.000 účelových nástaveb na běžný typ (dodávky). Zajištění této výroby ovšem znamená miliardové (a hlavně dokončené) investiční stavby v této a v příští pětiletce, a to nejen ve jmenovaných závodech, ale i v jiných subdodavatelských podnicích, mimo jiné i v Maďarsku, odkud má přicházet některé příslušenství.

Podle rozhodnutí Rady vzájemné hospodářské pomoci se ČSSR stává pro všechny její členské země monopolním výrobcem nákladních automobilů vysoké průchodivosti, o nosnosti 12 tun a více, s motorem vzduchem chlazeným. Hlavním výrobcem bude Tatra Kopřivnice. Na výstavbu příslušných zařízení — která mají do roku 1980 zajistit roční výrobu 15.000 takových vozů — dostal závod dlouhodobý úvěr od Mezinárodní investiční banky v Moskvě. Jde o částku 77 milionů převoditelných rublů, z čehož je přes 25 milionů určeno pro nákup strojů a zařízení ze Západu. K hlavní výstavbě má dojít v letech 1974-8.

Michaela zase pojede...

Do Československého tábora v East Haddam, Connecticut, vedeného sestrou Provazníkovou a jinými obětavými pracovníky. Loňský třítydenní pobyt v táboře ji prospěl. Kázeň, získané vědomosti o malé, krásné a kulturně vyspělé zemi, ji rozšířily obzor vědomostí. Největší odměnou pro nás, když jsme ji vezli domů, do Arlingtonu, bylo, že se jí v táboře rozvázel jazýček, a její čeština, i když měla sem-tam chybu ve výslovnosti, zněla tak krásně, jemně a ušlechtilé, jako jsme zvyklí na náš rodný jazyk. Zpívali jsme celou cestu, hymnou počínaje a různými českými i slovenskými písněmi konče. Je třeba zase využít možnosti čs. sokolského tábora, aby se nám naše děti neodnárodnily úplně.

Z. Pavlika, otec

Dary České školy v Astorii

V upomínku na milého přítele p. Antona Dána z Hot Springs, AK, věnují rodiny A. Pudich, G. King a S. Soukup \$25.00. V upomínku na svého manžela p. Josefa Kluck věnuje jeho manželka Emily \$10.000. Ping pong sport Club \$6.00, p. a p. Wm. Pribil \$5.00, p. V. Straňák \$2.00. Všem dárcům srdečně děkuje

Školní rada

Svatba v Moodusu

V sobotu 9. června 1973 vstupuje do stavu manželského sléčna Alena Ondříšková z Moodusu, CT. (dříve v Astorii) s panem Joseph William Zeleznický. Přejeme nastávajícím novomanželům na jejich cestě životem vše nejlepší.

DALŠÍ A DALŠÍ KOLA

Rakousko-československé jednání o pohraničních incidentech se stále nemůže hnout z místa a pokračuje "dalšími koly" už směšně dlouhou dobu. Příčinou je nevyjasněná charakteristika, co vlastně má být rozuměno pod pojmy "vyšetřování pohraničních incidentů", "předcházení případným nedorozuměním" a podobně. Fakt je, že českoslovenští pohraničníci pronikli loni nelegálně na rakouské státní území, kde postřelili a odvěkli bývalého československého příslušníka, žijícího v Jižní Africe. Další fakt je, že na přímý nátlak rakouských úřadů, po velmi napjatém období mezi Rakouskem a Československem, tímto incidentem vyvolaném, byl emigrant pro-

Aspoň to pivo!

Za loňský rok vzrostla v Československu spotřeba bilkovin, zejména masa. Některé živočišné produkty však jdou v poslední době málo na odbyt. Například stagnuje prodej vajec, másla, sádla a sýrů. Zákazníci žádají rozsáhlejší sortiment výrobků. Československý potravinářský průmysl prostě je, lapidárně řečeno, nudný a drahý. V ČSSR se stále zvětšuje spotřeba piva a alkoholických nápojů. Jen v Čechách se loni vypilo 16 miliónů hektolitrů piva.

puštěn a bylo mu dovoleno opustit Československo. Viníkem v tomto případě byl jen a jediné československý režim. Na tom se nedá nic oddiskovat ani vyjednat.

Your New York Life
Agent
SALOMON DAVIS

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY
2 PEN PLAZA; N. Y. C.; N. Y. 10001
TEL. LO 4-2770

• LIFE INSURANCE • PENSION PLANS • ANNUITIES
• GROUP INSURANCE • HEALTH INSURANCE

(Clip out and mail to agent)

I am interested in:

Life Insurance ☐

Health Insurance ☐

Retirement Income ☐

Mortgage Protection ☐

Name Age

Address

Phone No. City

ZPRÁVA DOKUMENTAČNÍ KOMISE K 231

s doslovem Josefa Škvoreckého vyjde v nejbližší době. Je to část archivu Dokumentační komise K 231, jehož fotokopie se podařilo dostat za hranice. Jde bez výjimky o doklady, které každý ze svědků poslal Komisi s vědomím, že budou předloženy rehabilitačním soudům nebo vyšetřovacím komisím mništerstva vnitra a spravedlnosti. — Zpráva vychází nákladem členů Dokumentační komise K 231 v exilu a jeden výtisk stojí \$4.00. Celý čistý zisk je určen na Sociální fond bývalých politických vězňů. — Cokoliv poukážete nad cenu knihy, bude fondu vyplaceno ihned! Knihu si můžete objednat: 68 Publishers Toronto, Box 695, Station A — Toronto, Ontario — Canada.

Nelibost Prahy nad "Ici Prague"

Praha se opět zlobí na Jiřího Pelikána. A má k tomu opravdu důvod. Pelikán totiž vydal v pařížském nakladatelství Seuil svou další knihu. Jmenuje se Ici Prague a podtitul zní Hovčí domácí oposice.

Už knihy, které Pelikán dříve připravil pro tisk, byly režimu nepříjemné, ačkoli svým obsahem patřily spíše historii, i když nedávné. První z nich byla Tanky proti sjezdu a obsahovala protokol XIV. sjezdu KSČ, který se konal ve dnech invase do Československa (česky vyšla jako V. I. Lenin, Spisy, svazek XIV.). Po ní následovala Potlačená zpráva, obsahující zprávu t. zv. Pillerovy komise, ustavené v r. 1968 k přezkoumání politických procesů z padesátých let, jejíž sazba, připravená tehdy v Česko-

slovensku do tisku musela být rozmetána (česky vyšla v zahraničí s příznačným titulem Příspěvky k dějinám KSČ). A konečně nedávno vydal Pelikán knihu Zvrácená justice, obsahující zprávu t. zv. Kolderovy komise o procesech, která byla 10 let přísně střežena v tresorech strany před očima nepovolaných; zřejmě nebyla střežena dost dobře.

Také kniha Ici Prague je — krom Pelikánova úvodu — dokumentem, či sbírkou dokumentů; o to však je účinnější. Jde totiž převážně o texty z ilegálních časopisů a letáků, které v posledních dvou letech vznikly a kolovaly v Československu.

Jak z otištěných dokumentů vyplývá — bylo prvním otevřeným vystoupením oposice Prohlášení Socialistického hnutí československých občanů, vydané k 28. říjnu 1970 jako leták. Z doby krátké po té však kniha už uvádí ilegální časopisy, jednak Politický měsíčník a vedle něho časopis Pokrok, který koloval především mezi dělníky pražského ČKD. Vedle skupin, které spolupracovaly na jejich vydávání, (prohlášení z října 1970 mluví o tom, že bylo přijato na poradě zástupců různých skupin z Čech a Moravy), existovaly ještě jiné, převážně z vyloučených komunistů — které sice měly výhrady k

Husákovu kursu, ale v podstatě v něm viděly "menší zlo" a klonily se k názoru, že je třeba ho podporovat proti radikálním dogmatikům. Politický měsíčník na jejich adresu v lednu 1971 jasně napsal, že to znamená souhlas s návratem starých, dogmatických názorů o vedoucí úloze strany.

Na počátku r. 1971 došlo také k diskusi o programu hnutí a k jeho první formulaci, (jde o t. zv. Malý akční program; za spoluúčast na jeho vzniku byl později v létě 1972 M. Hübl odsouzen k mnohaletému vězení). Jeden z jeho důležitých bodů se zabývá také vztahy mezi komunisty a nekomunisty. I když, jak říká, je nepopíratelné, že základem socialistické oposice jsou komunisté — vyloučení z KSČ, neznamená to, že jsou hlavní silou oposice ani, že mají právo automaticky si přisvojovat vedoucí úlohu. Právě these o "vedoucí roli strany" byla příčinou všech deformací. Jedním z cílů Pražského jara bylo s tímto stavem skoncovat; komunistická strana se měla vzdát autoritářských metod, protože komunisté musí připustit, že i v socialistickém systému vzniká oposice a podřídí se vůli lidu, jak ji vyjadřují demokratické volby.

O síle domácí oposice jsou v zahraničí rozdílné názory, převládá však domněnka, že jde o malé, roztroušené skupiny. Zdá se, že to neodpovídá skutečnosti, poněvadž na př. ilegální časopis Politický měsíčník byl — podle údajů knihy vydávan v pozoruhodném nákladu 5-10.000 výtisků. Zejména před volbami na podzim 1971 se aktivita oposice vystupňovala. 14. září 1971 vydalo Socialistické hnutí svolání k volbám — které dodatečně podepsala řada dalších opozičních skupin: Hnutí za demokratický socialismus, Hnutí občanského odporu, česká a slovenská sekce, Revoluční hnutí Jan Palach a Komunisté v opozici. O rozsahu jejich činnosti svědčí Husákův výrok na prosincovém plénu ÚV, že k volbám bylo vydáno na 100.000 ilegálních letáků! To také vysvětluje, proč po "vítěznych" volbách režim sáhl k ostré represí, k zatýkání v listopadu 1971 a v lednu 1972.

V průběhu těchto policejních razíí se StB asi podařilo rozbit centra, vydávající Politický měsíčník a časopis Pokrok, (J. Litera, bývalý tajemník Městského výboru KSČ v Praze byl za to ostatně v létě 1972 odsouzen), poněvadž kniha z nich žádné další články nepřetiskuje.

Místo nich se však objevuje v březnu 1972 další časopis, Národní noviny. Pro své zpravodajství si zřejmě i ony udržely dobré prameny. Pe-

Krajanský oznamovatel

PSACÍ A POČÍTAČÍ STROJE

pro krajany se slevou — jakož i veškeré opravy zařídí
ANTONÍN ZETEK, Illnauerstr. 24, 8307 Effretikon,
tel. 025-32 53 08

SERVIS

vašeho vozu zajistí rychle a spolehlivě W. Pisoft, společník fy:
AUTO WEISS, Altstetterstrasse 228, 8048 Zürich,
tel. 01-62 14 55.

GALERIE AKTUELL

s kvalitními originály, kresbami, grafikou a vzácnými rytinami starých mistrů má sídlo v Göteborgu, Švédsko, majitel
JOSEF KAPLAN, tel. 27 79 84 (Organisování výstav po celé Evropě).

Přes UNIONFUNK

v Zürichu seženete českého taxikáře, znalého místních poměrů, památek a vůbec všeho zajímavého.

Volejte 01-47 30 47 a žádejte pana IVANA MÁDRA.

Garage Jana Hofmann,

6908 HEDINGEN, AFFOLTERNSTRASSE 12. — Tel: 01/99 63 23:
nová auta všech značek • odtahová služba • nízká hodinová sazba pro opravy pneumatik se slevou.

Architekt Jan Dratva Dipl. Ing.

otevřel po obdržení švýcarské licence projekční atelier. Zajistí: architektonické studie, kompletní projektovou dokumentaci, stavební povolení, financování a provedení staveb. Adresa: Dölschihalde 45, 8055 Zürich, tel.: 01/35 10 48.

České řeznictví a uzenářství ve Švýcarsku

Debrecínku, turistický, šunkový a šumavský salám, moravské a špišské klobásky, špekáčky, "utopence", jaternice, jelitka, tlačenu jatrovou, českou, ostrou s česnekem a superostrou s paprikou, pražskou šunku, maso všeho druhu a mnoho dalšího řeznického zboží dodá

VÁCLAV ČERNÝ, Sonnenbergstrasse 13, 5400 Ennetbaden.
tel. 056-65 731.

KNIHY

všech čs. exilových nakladatelství dodává:

Oskar Krause, CH-8307 EFFRETIKON, Rebenstr. 2

Privat Galerie ve Švýcarsku

vystavuje díla předních exilových výtvarníků — sjednejte návštěvu. Telefon — 052/324176 — Švýcarsko

Norská technika v Praze

Dny norské techniky byly v Praze slavnostně zahájeny projevem norského ministra průmyslu Ola Skjak Braeka. Akce seznamuje čs. odborníky, techniky a hospodářské pracovníky s technicky vyspělými výrobky dvanácti předních norských firem — zabývajících se vývojem a výrobou protipožární techniky, nafukovacích hal, zařízení pro radioreléové a televizní vysílání, elektroniky, plastických hmot atd.

Grand Prix Monaco

Umělecky náročné a pracně broušené křišťálové poháry, které jsou často určeny jako ceny ve vrcholových sportovních a kulturních soutěžích, zhotovují podle výtvarných návrhů železnobrodští skláři z provozu exkluzivního skla. Zhotovili například ceny pro Grand Prix Monaco, 16 leptaných tabulí s historickými náměty pro Irán aj. Přes sto pohárů a váz bude určeno jako ceny na X. světový festival mládeže.

Dlaždice pro pražské metro

začali vyrábět v Děčínských keramických závodech. Jejich předností je vysoká trvanlivost a vylepšená izolační vlastnost. Lze je použít hlavně na přeložky kanalizačních sítí kabelů. Ročně jich mají vyrobit množství, které odpovídá celkové váze 4 tisíc tun.

Pepsi-Cola z Malacek

Tento nový druh nealkoholického nápoje, který se v těchto dnech objevil v československých obchodech jako ověřovací série, vyrábějí v americké licenci ve slovenských Malackách u Bratislavy v národním podniku. Slovík. Plně automatizovaná linka má denně naplnit až 120.000 láhví.

MOSKVA—PEKING

Z četných komentářů východoevropských sdělovacích prostředků je zřejmo, že napětí mezi Moskvou a Pekingem vzrůstá. Nic nenásvědčuje tomu, že čínsko-sovětské rozhovory o úpravě společných hranic, které započaly už před tři a půl rokem — skončí nějakou dohodou. Sdělovací prostředky Sovětského svazu a ostatních východoevropských komunistických zemí čínské předáky stále ostřeji obviňují, že se snaží mařit sovětskou iniciativu, zaměřenou k uvolňování politického napětí v Evropě a rozdmýchávat v západní Evropě protisovětskou náladu. Čínští diplomati se prý nezdárají spolupracovat i s těmi nejreakčnějšími politickými živly. V poslední době prý rozvinuli protisovětskou aktivitu, zejména v oblasti Střezemního moře. Účel prý je jasný: peginkští vůdci chtějí, aby byl Sovětský svaz vázán na dvou frontách — aby se nemohl v Evropě uvolnit a soustředit síly na svých východních hranicích. Že k dohodě mezi Čínou a Sovětským svazem o hraničních problémech sotva dojde, nejzřetelněji naznačil list mao-darské komunistické strany Nepszabadsag. Napsal, že čínští zástupci za celých 1.200 dnů vyjednávání nepřišli s ničím pozitivním a všechny sovětské konstruktivní návrhy zavrhlí.

likán z nich přetiskuje článek o dopise, ve kterém A. Novotný kritizoval Husáka za to, že současné vedení strany je v takové izolaci od lidu, jako tomu ještě nikdy nebylo, že likvidovalo tisíce komunistů a místo nich dosadilo servilní karieristy a že provádí zločinnou politiku vůči inteligenci.

Výběr dokumentů končí přetiskem letáku, vydaného Socialistickým hnutím k 21. srpnu 1972, v němž se zdůrazňuje, že policejní represe (leták vyšel v době, kdy soudní procesy vrcholily) nemohou opozici zlomit. Prohlášení opakují zásady jiné alternativy socialismu, socialismu, který bude znamenat víc svobody, než ho může poskytnout kapitalistický systém, přímou účast občanů na řízení politických a hospodářských záležitostí atd. a připomíná, že budoucí rozhovory o evropské bezpečnosti mohou vytvořit pro vývoj k demokratickému socialismu příznivé předpoklady, jestliže se neomezí jen na sankcionování smluv, uzavřených mezi vládami, nýbrž vytvoří také možnosti pro

otevřenou diskusi a širokou výměnu názorů a informací. Předmluvu, v níž dělá resumé uveřejněných dokumentů, Pelikán končí tím, že jedinou perspektivou pro Československo a ostatní státy východní Evropy je demokratický socialismus. Toho je možno dosáhnout jen politickou revolucí, jejímž předpokladem je existence politické socialistické oposice jako organizované síly s pozitivním programem, která zaručí, aby reformy nekončily malými dávkami liberalismu, aby se tlak dělnické nespokojenosti nevyčerpal několika hospodářskými koncesemi, a která povede k tomu, aby se jednotná fronta dělníků, pokrokové inteligence a mládeže postavila proti byrokracii a zbavila ji jednoho dne moci. Dokumenty, uveřejněné v této knize svědčí o tom, že taková síla dnes v ČSSR existuje.

Jak se nedivít, že se Praha zlobí a že o knize začla mluvit dříve než vyšla, dříve, než o ní začlo mluvit nakladatelství, které ji vydalo.

P. Haberman